

22 Μαΐου 2014

Άγιος Μακάριος ο Μακρής (1383-7/1/1431)

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Ο άγιος Μακάριος ο Μακρής είναι ένας επιφανής εκκλησιαστικός άνδρας των τελευταίων βυζαντινών χρόνων. Τούτο φαίνεται από την ανάμιξή του στα εκκλησιαστικά γεγονότα της κρίσιμης αυτής εποχής, αλλά και από το πλούσιο συγγραφικό έργο του, που απέκτησε οικουμενική προβολή, καθώς αναφέρουν επίσημες σύγχρονές του μορφές, ονομαστοί βυζαντινοί συγγραφείς.

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη περί το 1383 από ευσεβείς και επιφανείς γονείς. Αναφέρεται και με το προσωνύμιο Ασπρόφρυς. Έλαβε σπουδαία μόρφωση και αγάπησε πολύ τη μάθηση, σπουδάζοντας ιδιαίτερα φιλοσοφία, ποίηση, λογική ρητορική και θεολογία. Από νέος διακρινόταν για την παιδεία, τη σύνεση και γενικά την αρετή του.

Περί το 1401, σε ηλικία 18 ετών, μετά τον θάνατο της μητέρας του, αναχώρησε για το Άγιον Όρος και εισήλθε να μονάσει στην ιερά μονή Βατοπαιδίου, που διακρινόταν για την πνευματικότητα των πολλών μοναστών της. Υποτάχθηκε

πρόθυμα στον θεοφόρο Γέροντα Αρμενόπουλο, ο οποίος τον καθοδηγούσε διακριτικά και τον έκειρε μοναχό. Μαζί του παρέμεινε έως του θανάτου του επί μία δεκαετία, κατά την οποία χειροτονήθηκε διάκονος και πρεσβύτερος. Την περίοδο αυτή απέκτησε με την υπακοή του τις μοναχικές αρετές, αλλά και πολλές γνώσεις, όπως γεωμετρία, μαθηματικά και αστρονομία.

Αγαπώντας, πιστεύοντας και εκτιμώντας την υπακοή, μετά τον θάνατο του Γέροντός του υποτάχθηκε σε άλλον ενάρετο συμπατριώτη του Γέροντα, τον

ασκητικό Δαβίδ, λίαν ενάρετο και μορφωμένο, ο οποίος συνδεόταν με τον αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ τον Παλαιολόγο, που τον εκτιμούσε ιδιαίτερα, αλληλογραφούσε μαζί του και του έστελνε τα σχετικά με τη μοναχική ζωή συγγράματά του, και ο οποίος τον συνέδεσε με τον Μακάριο. Έτσι ο Μακάριος ανέπτυξε γνωριμία, φιλία και αλληλογραφία με τον αυτοκράτορα, στον οποίο έστελνε κατά καιρούς συγγραφές του, για τις οποίες τον προέτρεπε ο σοφός Γέροντάς του.

Κατά τον ανώνυμο βιογράφο του, μετέβη στην πατρίδα του Θεσσαλονίκη, προς διευθέτηση του ζητήματος της κληρονομιάς του. Επιστρέφοντας στο Άγιον Όρος συνέχισε τους ασκητικούς του αγώνες, έχοντας μάλιστα ως υπόδειγμα και παράδειγμα την αυστηρή άσκηση του οσίου Μαξίμου του Καυσοκαλύβη, τον οποίο αργότερα βιογράφησε, όπως και ο Προηγούμενος της μονής Βατοπαιδίου άγιος Θεοφάνης.

Ο άγιος Μακάριος υπήρξε ένθερμος ακόλουθος των ησυχαστών. Στις θεόπνευστες γραφές του αναφέρεται εκτενώς στα καλά της ιεράς ησυχίας και στις διδαχές του ησυχασμού. Προσευχόμενος και ασκούμενος θερμά, ταπεινά και αδιάκοπα, αξιώθηκε της θέας του θείου, ακτίστου φωτός, όπως οι τρεις μαθητές στο όρος Θαβώρ, όπως αποκαλύπτεται στη βιογραφία του, όπου το πρόσωπό του ακτινοβολούσε από τη θεία χάρη.

Περί το 1419 ο Μακάριος μετέβη με τον Γέροντά του Δαβίδ στην Κωνσταντινούπολη, κατόπιν προσκλήσεως του αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄, όπου παρέμειναν περίπου επί διετία, συζητώντας και οι τρεις για διάφορα θεολογικά ζητήματα, και κατόπιν επέστρεψαν στη φίλη αθωνική ησυχία. Το 1429 ο Μακάριος, μετά τον θάνατο και του δεύτερου Γέροντός του, προσκλήθηκε ξανά από τον φίλο του αυτοκράτορα στην Κωνσταντινούπολη.

Κατά την παραμονή του αυτή στη Βασιλεύουσα εγκαταβίωσε αρχικά στη μονή Χαρσιανίτου, όπου είχε συμμαναστή τον ομόφρονά του λόγιο ησυχαστή Ιωσήφ τον Βρυένιο, με τον οποίο συνδέθηκε φιλικά, τρέφοντας βαθύ σεβασμό, θαυμασμό και εκτίμηση, λόγω της ακραιφνούς του ορθοδόξου πίστεως και της συμπορεύσεώς του στον υπέρ των ησυχάζοντων αγώνα. Ο αυτοκράτορας πρότεινε στον Μακάριο να αναλάβει την ηγουμενία της περίφημης μονής του Στουδίου, αλλά δεν δέχθηκε και αναχώρησε για την αγαπητή έρημο του Αγίου Όρους. Αργότερα βλέπουμε να μονάζει στη μονή Στουδίου ο Ιωσήφ ο Βρυένιος.

Ο αυτοκράτορας όμως Μανουήλ Β΄ ο Παλαιολόγος, τον ξανακάλεσε με επιστολές του στην Κωνσταντινούπολη, εκτιμώντας τις ικανότητές του. Μετά μικρή παραμονή στη μονή Χαρσιανίτου και κατόπιν προτάσεως του χρονογράφου

Γεωργίου Σφραντζή εξελέγη ηγούμενος της μονής Παντοκράτορος, η οποία δεν διήρχετο μία από τις καλύτερες περιόδους της. Βρισκόταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση και είχε μόνο έξι μοναχούς. Ο Μακάριος αγωνίσθηκε για την επάνοδο της ιστορικής μονής στην παλαιότερη δόξα της και με δωρεές ηγεμόνων και αρχόντων την έφερε σε υλική ευημερία, αλλά και πνευματική άνθηση, με την αξιόλογη επάνδρωση και την όλη πνευματική εργασία της θείας λατρείας, της ζωής της προσευχής και της ασκήσεως. Ο Μακάριος κατέστη πνευματικός πατέρας του αυτοκράτορα Ιωάννη Η', που τον διόρισε στο αξίωμα του Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου.

Γ. ΟΑ.
ΜΑΚΑΡΙΟΣ
Ὁ ΜΑΚΗΣ

Γ. ΟΑ.
ΜΑ
ΚΑ
ΡΙΟΣ
ΜΑ
ΚΗΣ

Η παραμονή του στην Κωνσταντινούπολη τον έκανε να δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα σοβαρά εκκλησιαστικά ζητήματα, που διαδραματίζονταν στις ημέρες του και δημιουργούσαν δύσκολα προβλήματα. Η ανάμειξή του σε αυτά βοήθησε στην επίλυσή τους. Πρωταγωνίστησε στην τοπική σύνοδο των ετών 1426-1429, όπου διέπρεψε με τη θεολογική του κατάρτιση και ευφράδεια. Μετά τη σύνοδο αυτή, στάλθηκε στη Ρώμη ως επικεφαλής τριμελούς πρεσβείας, προς τον πάπα Μαρτίνο τον Ε΄ (1431). Εκεί με γνώση και θάρρος υπερασπίσθηκε κατά τρόπο υποδειγματικό τα δόγματα και κατέθεσε τις θεολογικές θέσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας επί όλων των θεμάτων που διατηρούσαν το σχίσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Η φιλενωτική στάση του Μακαρίου ήταν επί στέρεων βάσεων, μιλώντας για επιστροφή στην ακαινοτόμητη Εκκλησία των πρώτων αιώνων. Σε αυτή τη βάση στηρίζεται και μία επιστολή, που έλαβε ο άγιος Μακάριος από τον άγιο Συμεών Θεσσαλονίκης το 1423. Ο Μακάριος επιθυμούσε να πραγματοποιηθεί Οικουμενική Σύνοδος για την επίλυση του σχίσματος. Δεν πρόλαβε. Ασθένησε σοβαρά από πυρετό και δεν κατάφερε να ηγηθεί μιάς νέας πρεσβείας στη Δύση. Ο Γεώργιος Σχολάριος, ο μετέπειτα πατριάρχης Γεννάδιος ο Β΄, τον εγκωμιάζει σε επιστολή του και τον καλεί να επιστρέψει στη Βασιλεύουσα από τα Πριγκηπόνησα.

Επέστρεψε από τη Χάλκη στην Κωνσταντινούπολη, ύστερα από λοιμική ασθένεια. Εκοιμήθη στις 7.1.1431 και ετάφη στη μονή Παντοκράτορος. Ελατρεύετο από τους πάντες. Οι θερμοί λόγοι του αυτοκράτορα, του πατριάρχη Γενναδίου Β΄, ο οποίος μαζί με τον άγιο Μάρκο τον Ευγενικό, υπήρξαν μαθητές του μοναχού Ιωσήφ Βρυεννίου και των ιστορικών Γεωργίου Σφραντζή, ο οποίος τον ονομάζει άνδρα άριστο στον λόγο, την άρετη και τη σύνεση και Σύλβεστρου Συρόπουλου για τον όντως Μακάριο φανερώνουν το μέγεθος της προσφοράς του στη δύσκολη εκείνη εκκλησιαστική περίοδο. Οι θρήνοι κλήρου και λαού, κατά τον εγκωμιαστή του, που είχαν πλημμυρίσει τον ναό και το προαύλιο, κάλυπταν τις ψαλμωδίες του προμάχου της Ορθοδοξίας και όχι του λατινόφιλου, όπως ορισμένοι τον κατηγορήσαν, στην εξόδιο ακολουθία του.

Το συγγραφικό έργο του αγίου Μακαρίου είναι σημαντικό. Κυρίως είναι δογματικό, αγιολογικό και ηθικό. Το δογματικό είναι αντιλατινικό και αναφέρεται στην εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος, στο πρωτείο του πάπα και τα άζυμα. Το αγιολογικό κινείται στους τόπους που έζησε: Θεσσαλονίκη, Άγιον Όρος και Κωνσταντινούπολη και αναφέρεται στους βίους του Δαυίδ, Γαβριήλ και Δημητρίου Θεσσαλονίκης, Μαξίμου Κουσοκαλυβίτη, Θετόκου, Αγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων, Αγίας Ευθυμίας, Ανδρέου Κρήτης και άλλων, το σύνολο 19. Τα περισσότερα έργα γράφτηκαν στη μονή Βατοπαιδίου.

Η μόρφωση και η αρετή του τον έκαναν σοφό συγγραφέα, συντάκτη σπουδαίων

ομιλιών, τον οποίο εκτιμούσαν και αναγνώριζαν οι σύγχρονοί του, όπως οι λόγιοι Δαβίδ ο Γέροντάς του και ο αυτοκράτορας Μανουήλ Β΄ ο Παλαιολόγος. Κατά την πολιορκία της Κωνσταντινουπόλεως ο ίδιος ο αυτοκράτορας τον καλεί να ενισχύσει και παραμυθήσει με τους υπέροχους λόγους του τους κλονισμένους χριστιανούς. Επίσης στη σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως με τους λόγους του αποστόμωσε τους Λατίνους, οι οποίοι παραλίγο θα επέστρεφαν στα ορθόδοξα δόγματα.

Στα έργα του τα γνωστά και σωζόμενα διακρίνει εύκολα κανείς τη βαθειά θεολογική του κατάρτιση, τη ρητορική του τέχνη και την τελειότητα του λόγου, ώστε να θεωρείται ένας από τους καλύτερους λογογράφους του 15ου αιώνα. Στα αγιολογικά του έργα τονίζει κυρίως τους μακρούς αγώνες των οσίων για την κατάκτηση της αγιότητας και την τελειότητα της θεώσεως. Όλους τους πιστούς τους θέλει να προσλαμβάνουν το γνήσιο ασκητικομαρτυρικό φρόνημα της αγίας μητέρας μας Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Μιλώντας περίτεχνα στα έργα του ο άγιος Μακάριος για την ασκητική ζωή των βιογραφουμένων και εγκωμιαζομένων αγίων και τον ένθεο πόθο τους για μια πλήρως ολοκληρωμένη εν Χριστώ ζωή, αφήνει να διαφανεί η προσωπική του αγωνία, έφεση, επιθυμία και κλίση αγαπητή στη βίωση της κατά χάρη και μέθεξη Χριστοζωής. Καθρεφτίζεται ο εσωτερικός του κόσμος που αγωνίζεται υπεύθυνα, επιμελημένα και σταθερά για υψηλές πνευματικές εμπειρίες, τις οποίες κατορθώνει με την ταπεινή αγωνιστικότητά του και τη θεία χάρη.

Ο λόγιος Βατοπαιδινός ιερομόναχος, ο γνωστός σπουδαίος λογογράφος, ο φίλος και σύμβουλος αυτοκρατόρων, ο ηγούμενος κι ανακαινιστής της περίφημης μονής Παντοκράτορος, ο μέτοχος συνόδων, ο διδάσκαλος επιφανών μαθητών, κατά τον εγκωμιαστή-βιογράφο του, διατήρησε σε όλη του τη ζωή την απλότητα του Αγιορείτου μοναχού, την ακτημοσύνη, την προσήνεια προς όλους, τη διακονία, την ταπείνωση, την ασκητικότητα.

Η μνήμη του τιμάται στις 8 Ιανουαρίου.

Πηγή: Μοναχού Μωϋσέως Αγιορείτου, Βατοπαιδινό Συναξάρι, Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2007.